

Statsforvalteren i Nordland

Rapport 4/2022

Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje

Erfaringstur for Inn på tunet- pilotkommunene 4.-6. april 2022

Tittel : Erfaringstur for Inn på tunet-pilotkommunene
Dato : 04.-06. april 2022
Forfatter : Ingrid Roaldsen
Rapportnummer : 4/2022
ISBN : 978-82-8429-011-9

2

Emneord : Inn på tunet, landbruk, oppvekst, grunnskole, barn og unge
Utgiver : Statsforvalteren i Nordland
Antall sider : 26
Ansv. sign : Monica A. Iveland

Sammendrag : Statsforvalteren i Nordland gjennomførte i april 2022 en studietur for pilotkommunene Hadsel, Meløy, Sortland og Vågan som deltar i det nasjonale Inn på tunet-løftet. Over tre dager fikk deltakerne besøke ulike Inn på tunet-gårder som har tilbud til personer med demens og til barn og unge. I tillegg var det satt av én dag til å lære av Kongsberg kommunes mangeårige Inn på tunet-arbeid. I denne rapporten kan du lese om bakgrunnen for studieturen, de ulike stedene vi besøkte, samt se resultatene av deltakernes evaluering av turen.

Innhold

Innledning.....	4
Aaraas gård.....	5
Abildsø gård.....	6
Studieturens andre dag 5. april.....	9
Workshop med Kongsberg kommune og pilotkommunene i Oslo og Viken	9
Gruppearbeid og presentasjoner av pilotprosjektene	11
Studieturens tredje dag 6. april.....	12
Grytebakke gård.....	12
Tilbudet til barn og unge.....	13
Solberg gård.....	14
Evaluering av studieturen.....	16
Oppsummering av erfaringene fra studieturen.....	17
Vedlegg.....	18
Vedlegg 1 Invitasjon og program til erfaringstur.....	18

*Forsidefoto: Alle deltakerne sammen med elever, Inn på tunet-tilbyderne og Lier kommune på Solberg gård.
Foto: Åge Bergquist, Meløy kommune*

Innledning

Statsforvalteren i Nordland gjennomfører i perioden 2020-2022 ett av fire nasjonale pilotprosjekter knyttet til Inn på tunet som en del av Inn på tunet-løftet 2. *Inn på tunet i Nordlandskommunene*, som pilotprosjektet i Nordland er kalt, har mottatt finansiering fra [Inn på tunet-løftet 2](#) ved Landbruksdirektoratet og fra Nordland fylkeskommune. Statsforvalteren i Nordland har over år hatt en tverrfaglig innretning på sitt Inn på tunet-arbeid med både en tverrfaglig prosjektgruppe og styringsgruppe. *Inn på tunet i Nordlandskommunene* er Statsforvalteren i Nordlands andre prosjektsatsing knyttet til Inn på tunet, og består av både fellestiltak og skreddersydde tiltak i den enkelte pilotkommune. I Nordland gjennomføres Inn på tunet-løftet i kommunene Hadsel, Meløy, Sortland og Vågan. Pilotprosjektet i Nordland retter seg mot å utvikle Inn på tunet-tilbud til elever i grunnskolen i utvalgte kommuner i fylket. Pilotprosjektene har til hensikt å undersøke hvilke vurderinger og avveininger kommunene gjør når de skal starte å benytte Inn på tunet til innbyggerne i kommunen innenfor områdene demensomsorg, grunnskole, videregående skole, arbeid, rus og psykiatri.

Pilotprosjektet i Nordland ble utviklet og har hittil vært gjennomført i en tid preget av pandemi og restriksjoner knyttet til fysiske samlinger av mennesker. Mye av arbeidet har derfor vært gjennomført som digitale arrangementer. Våren 2021 var vi så heldige å få et digitalt innlegg fra Kongsberg kommune på ett av prosjektets statusmøter med pilotkommunene. Kongsberg kommune har siden forrige Inn på tunet-løft organisert sitt Inn på tunet-arbeid i et tverrfaglig arbeidslag internt i kommunen med en rammeavtale med utvalgte Inn på tunet-tilbydere. I etterkant av innlegget fra Kongsberg kommune, ytret pilotkommunene i Nordland et sterkt ønske om å lære mer fra arbeidet i Kongsberg og da gjerne med et besøk dit.

Da pandemirestriksjonene ble opphevet og samfunnet åpnet opp til en tilnærmet normalsituasjon, startet planleggingen av en erfaringstur til Oslo og Viken, der besøk til Kongsberg var et av hovedpunktene. I samarbeid med våre kolleger hos Statsforvalteren i Oslo og Viken laget vi et program (se vedlegg) over tre dager med besøkspunkter som i all hovedsak skulle vise eksempler på Inn på tunet-tilbud til barn og unge. Ettersom Statsforvalteren i Oslo og Viken også gjennomfører ett av de fire nasjonale Inn på tunet-pilotprosjektene ble prosjektlederne enige om at det kunne være en god idé å samle deltakerne fra Nordland og fra Oslo og Viken i Kongsberg for 1) å lære av Kongsberg sitt Inn på tunet-arbeid, 2) dele erfaringer fra pilotkommunene i fylkene, og 3) bygge nettverk.

De fire pilotkommunene i Nordland fikk invitere med seg 7 deltakere hver på erfaringsturen. I tillegg deltok Statsforvalteren i Nordland med pilotprosjektets prosjektleder, underdirektør på Landbruks- og reindriftsavdelinga, underdirektør og prosjektgruppemedlem på Helse- og vergemålsavdelinga, samt prosjektgruppemedlem fra Helse- og vergemålsavdelinga og prosjektgruppemedlem fra Oppvekst- og velferdsavdelinga. Totalt 29 deltakere deltok på erfaringsturen. Gruppen deltakere bestod i tillegg til reiseledelsen fra Statsforvalteren, av kommunalt ansatte innenfor landbruk, oppvekst, helse og omsorg og barnevern, i tillegg til rektorer ved ulike grunnskoler, politikere og gårdbrukere som ønsker å etablere et Inn på tunet-tilbud.

Styringsgruppen til pilotprosjektet har ønsket at ytterligere midler i pilotprosjektet bør kanaliseres til pilotkommunene. Kostnadene forbundet med studieturen ble derfor fullt ut dekt av midler fra pilotprosjektet, og da i hovedsak gjenstående midler etter andre tiltak som har vært gjennomført digitale, og dermed blitt rimeligere enn først budsjettert.

I denne rapporten vil du kunne lese mer om hvert av de ulike besøkspunktene og om opplegget på disse. Videre vil vi du også få innblikk i erfaringene som ble delte på besøkspunktene og mellom deltakerne på erfaringsturen. Avslutningsvis presenteres evalueringen av studieturen fra deltakerne og refleksjoner knyttet til effekten for pilotkommunene å delta på erfaringsturen. Denne rapporten vil

bli en del av pilotprosjektet i Nordlands samlede rapportering ved prosjektperiodens slutt, og vil bli gjort tilgjengelig for alle interesserte på nettsidene til Statsforvalteren i Nordland.

Studieturens første dag 4. april

For at deltakerne skulle få anledning til å reise til Gardermoen på samme dag, ble bussavgang fra Gardermoen satt til kl. 13:00 på studieturens første dag. Da alle var vel om bord i bussen, ønsket prosjektleder Ingrid Roaldsen velkommen til erfaringstur og gav praktisk informasjon om turen, samt om første besøkspunkt. Deltakerne fikk også utdelt hver sine Inn på tunet-løft poser som inneholdt program for turen, skrivesaker mm. Det var litt utfordrende med høyttaler-anlegget i bussen, så informasjonen på bussen ble gjentatt slik at også de som satt langt bak fikk denne med seg.

Aaraas gård

Erfaringsturens første besøkspunkt var [Aaraas gård](#), i Nittedal, en kort kjøretur fra Gardermoen. Aaraas gård har et tilbud til eldre og til personer med demens. Bakgrunnen for at vi valgte å besøke Aaraas gård, selv om de ikke har et tilbud til barn og unge, var at de deltar i det nasjonale pilotprosjektet til Statsforvalteren i Oslo og Viken, som tematisk er rettet mot demensomsorg. I tillegg hadde vi deltakere på erfaringsturen som jobbet innenfor helse og omsorg, der det var relevant å vise et bredere mangfold av Inn på tunet-tilbud enn utelukkende til barn og unge.

Margrethe Henden ønsket oss velkommen til Aaraas gård. Foto: Ingrid Roaldsen

På Aaraas gård ble vi møtt av tilbyder og daglig leder Margrethe Henden. Vi startet med en omvisning utendørs på gårdstunet og fikk besøke bakstehuset hvor det bakes brød og arrangeres kurs i pizzabaking, Tunstua og Åkerstua. I tillegg til Inn på tunet-tilbudet, tilbyr Aaraas gård matopplevelser, utleie av møte- og festlokaler, samt har Pilegrimsherberge. På vei inn i Tunstua, møtte vi deltakerne som hadde hatt Inn på tunet-tilbud denne dagen og som nå ventet på transporten hjem. I Tunstua fikk vi servert lunsj og vi fikk møte de to frivillige damene som bidrar flere ganger i uka i Inn på tunet-tilbudet. Margrethe fortalte at også for de frivillige, bidrar Inn på tunet til en meningsfylt hverdag.

Inne i Tunstua holdt Margrethe en flott presentasjon av Inn på tunet-tilbudet som startet i 2016 som et samarbeid med Nittedal kommune. Margrethe er tidligere kulturformidler og journalist i NRK. Bakgrunnen for at hun ønsket å være Inn på tunet-bonde, var et brennende ønske om å jobbe med eldre. I tillegg er hun selv pårørende til eldre personer og vet viktigheten av denne typen tilbud også for dem. Hun la imidlertid ikke skjul på at denne typen tilbud er krevende, da man får folk veldig nært innpå seg og det derfor er viktig med gjennomtenkte rammer.

I 2019 innledet gården også et samarbeid med Lillestrøm kommune. Inn på tunet-dagsenteret på gården benyttes av disse kommunene til sammen fire dager i uka. Fredagene tilbys seniorkafé i samarbeid med Lillestrøm kommune i det faste tilholdsstedet Tunstua med tilhørende kjøkken og toalett. Margrethe kunne fortelle om meningsfulle dager både for henne og for brukerne av tilbudet. Mat og måltider er viktig i tilbudet, og dagen starter med felles frokost for deltakerne. Deretter er det tid for aktiviteter som blant annet kan være sang, dans og trim. Som så mange andre Inn på tunet-tilbud, er også deltakerne på Aaraas gård mye ute, i all slags vær. I tillegg kan deltakerne gjøre ulike planteaktiviteter, enten inne i drivhuset eller ute i hagen. De kan også benytte bakstehuset med vedfyrt ovn å lage boller og brød. Margrethe fortalte også om at de enkelte ganger har tatt deltakerne med ut på lengre bilturer, gjerne for å se steder som brukerne har hatt ønske om å besøke igjen. Disse utfluktene har gitt deltakerne gode opplevelser og vært utgangspunkt for fine samtaler.

Til venstre: Bålpanna utenfor Bakstehuset. Til høyre: Margrethe viser oss rundt på Aaraas gård. Foto: Åge Bergquist.

Seniorkaféen har stor betydning for mange ensomme eldre. For deltakerne er dette ofte høydepunktet i løpet av uka, og for enkelte det eneste stedet de møter andre mennesker. Én av deltakerne kommer alltid en times tid før kaféen åpner, nettopp for å prate med noen, da han ofte kun treffer andre mennesker denne dagen. Vi avsluttet besøket med at Julie Tangen, fra Statsforvalteren, takket for besøket og overrakte en gave til Margrethe.

Abildsø gård

Etter besøket på Aaraas gård, gikk turen inn til Oslo og til [Abildsø gård](#). Dette er en privat gård i Oslo som har til hensikt å forebygge frafall i skolen. Abildsø gård er ikke en godkjent Inn på tunet-tilbyder, men ettersom vårt pilotprosjekt retter seg mot elever i grunnskolen, valgte vi likevel å besøke Abildsø gård for å lære mer om hvordan de benytter gården som en ressurs i sin pedagogiske tilnærming. Vi ble tatt imot på tunet til Abildsø gård av Ann Kristin Wolla, pedagogiske leder Skolegård, Eivind Lilleaasen, lærer, Anders Ripegut, pedagogisk leder vg1, og styreleder Helge Strømme. Også her startet vi med en omvisning på gården og fikk blant annet se eplenga med 7000 epletrær som produserer epler til skolens egen eplemost.

Til venstre: omvisning på Abildsø gård. Til høyre: Besøk i eplehagen til Abildsø gård. Foto: Åge Bergquist.

Da vi kom innendørs, benyttet vi først anledningen til at alle deltakerne på studieturen fikk presentere seg selv, etterfulgt av at prosjektgruppa presenterte det nasjonale Inn på tunet-pilotprosjektet for Abildsø gård. Avslutningsvis presenterte hver av pilotkommunene noen av erfaringene de har så langt med arbeidet knyttet til Inn på tunet. Vi fikk deretter servert tre-retters middag og selvfølgelig smake på gårdens egen eplemost.

Så var det klart for en presentasjon av Abildsø gård og det som har utviklet seg til å bli SkoleGårdSentralen, som bygger på erfaringene fra Abildsø gård for å forebygge frafall i skole. Skolegård, på Abildsø gård, ble etablert i 2006 etter et samarbeid med Utdanningsetaten, seks Oslo-skoler, ppt, Sparebankstiftelsen DNB og Abildsø gård. Over mange år har lærerne erfart at utfordringene for elever i grunnskolen ofte starter i overgangen mellom 4. og 5. klasse. Lærerne beskriver at mange av dagens elever har skolevegning og angst. Opplegget på Abildsø gård er å tilby en alternativ skolearena én dag i uka, slik at elevene kan være bedre rustet til å være i klasserommet på skolen de øvrige fire dagene.

Til venstre: Styreleder Helge Strømme og de pedagogiske lederne på Abildsø; Anders Ripegut, Ann Kristin Wolla og Eivind Lilleaasen. Til høyre: Prosjektleder Ingrid Roaldsen presenterer pilotprosjektet. Foto: Åge Bergquist.

Elevene har undervisning i mindre grupper à 4 elever som følges opp av to lærere. Lærerne ved Abildsø gård sier at dette er en alternativ læringsarena og at læring ikke handler om *hvor* man lærer, men *hva* man lærer. Abildsø gård gir et tilbud til elever på mellomtrinnet og ungdomsskolen, samt til elever i videregående skole. Mange av elevene får tilbudet ett skoleår, men enkelte kan ha tilbud over lengre tid enn ett år. Lærerne på Abildsø gård viste til at samfunnet kan spare mer enn 11 millioner kroner for hver elev som gjennomfører videregående skole. Per i dag har Abildsø gård 20 elever på

mellomtrinnet og 20 elever på ungdomsskolen. Elevene deles inn i fem ulike grupper med fire elever i hver gruppe. Tilbudet gis til elever ved 30 ulike Oslo-skoler. Det er frivillig for elevene å være på Abildsø gård. Det gis også et tilbud til 15 elever ved videregående skole. Også her erfarer Abildsø gård at 2/3 av elevene har en positiv utvikling når de er på gården.

En dagsplan på Abildsø gård starter alltid med at lærerne ønsker elevene velkommen før de spiser frokost sammen, og smører matpakke. For mange er det viktig å trene på å spise sammen og prate med andre (sosial ferdighetstrening). Fra kl. 10:15 har de ulik undervisning for de ulike gruppene, eksempelvis mat og helse, sløyd, natur og friluft, gårdsgruppe osv. Aktivitetene er de samme over en 3-ukersperiode før det rulleres. Elevene skriver også logg over hva de har gjort, hvem de har vært sammen med, og hva som har vært det beste med denne aktiviteten. Aktivitetene i gruppene innlemmer ulike fag og består i stor grad av praktisk læring.

Deltakerne på studieturen fikk servert middag på Abildsø gård og fikk smake på deres egen eplemost. Foto: Ingrid Roaldsen.

Abildsø gård kan vise til gode resultater og ser at elevene har stort utbytte av å ha et tilbud hos dem. Foreldrene rapporterer om en positiv utvikling knyttet til skolemotivasjon og til sosiale ferdigheter. Skolene ser at elevene har mindre fravær de øvrige dagene de er i ordinær skole. I innlegget som lærerne gav oss på studieturen, fortalte de også hva de ser på som bakenforliggende årsaker til at mange barn i dag sliter. De viste til at majoriteten har dårlig selvbilde og lav selvfølelse. Mange av elevene er deprimerte og ser på seg selv som et problem heller enn en ressurs. Mange elever har også en krevende familiesituasjon eller mangler et godt miljø utenfor skolen. Disse elevene har et behov for å bli sett og hørt, og erfare at de betyr noe. Med andre ord må man få til en positiv endring der elevene mestrer både det faglige og det sosiale, og kan ta gode valg. Dette vil kunne bidra til mindre vold og rus.

God stemning rundt middagsbordene på Abildsø gård. Foto: Ingrid Roaldsen.

Vi avsluttet vårt besøk på Abildsø gård med Styreleder Helge Strømme, som gav oss en kort presentasjon av stiftelsen Abildsø gård. Han kunne fortelle om et godt og ikke minst langsiktig samarbeid med de offentlige utdanningsetatene. Abildsø gård og modellen som benyttes, begynner

nå å spre seg til andre deler av landet. Blant annet tas tidligere prestegårder i bruk for å lage alternative skolearenaer for barn og unge. Fra Abildsø gård gikk turen til hotellet i Drammen der vi skulle overnatte de neste to nettene.

Studieturens andre dag 5. april

Studieturens andre dag var satt av til å lære av [Kongsberg kommune og deres arbeid med Inn på tunet](#). I samarbeid med Statsforvalteren i Oslo og Viken som gjennomfører pilotprosjektet for demensomsorg og arbeidslaget i Kongsberg, hadde vi laget et program for deltakerne fra Nordland og fra Oslo og Viken, som i tillegg til å lære av Kongsberg, også hadde til hensikt å bidra til erfaringsdeling mellom alle deltakerne. Landbruksdirektoratets prosjektleder for Inn på tunet-løftet, Ann-Kathrin Billing, deltok også på workshopen i Kongsberg. Også forskerne som følger prosjektet i Nordland deltok på workshop for å observere.

9

Workshop med Kongsberg kommune og pilotkommunene i Oslo og Viken

I Kongsberg ble vi ønsket velkommen av fire av medlemmene av arbeidslaget for Inn på tunet; Bente Anita Tømmerbakke (koordinator avlastning), Hege Askestad (koordinator demensomsorg), og Erik Almhjell (landbrukssjef). Leder for arbeidslaget, Anne Synøve Strand (koordinator oppvekst), var dessverre blitt syk og kunne ikke delta. I planleggingen av denne dagen hadde vi hatt digitale møter med Anne Synøve og Bente Anita. Den første timen av workshopen ble innledet av arbeidslaget som startet med å presentere bakgrunnen for at dette ble opprettet så tidlig som 2010 med tilskudd fra Innovasjon Norge. Arbeidslaget har et eget mandat og har beslutningsmyndighet. Arbeidslaget for Inn på tunet består av representanter for landbruk, helse og omsorg, oppvekst og NAV. Det gjennomføres faste møter med faste møtedeltakere (som har beslutningsmyndighet), og de følger er årshjul for arbeidet som inkluderer planlegging, besøk på gårdene, evaluering mm.

Alle deltakerne på workshop i Kongsberg. Foto: Åge Bergquist.

Tilbudet som Kongsberg gir til innbyggerne er i stor grad knyttet til oppvekst (skoletilbud), avlastning og demensomsorg i samarbeid med fire godkjente Inn på tunet-gårder som har rammeavtale med kommunen. Tjenestene som gis på gård i Kongsberg har et stort omfang. For oppvekst og skole tilbys Inn på tunet til 19 elever på de 4 gårdene med en verdi på 900 000 kr. I tillegg kjøper skolene av eget

budsjett for enkeltelever. For avlastning gis det tilbud til 12 barn i ulikt omfang med verdi 1 200 000 kr. Noen har gårdene har flere barn på samme tid, og i noen tilfeller går barnet fra alternativ skolearena til avlastning. For demensomsorg ble det i 2021 brukt 500 000 kr på dag- og aktivitetstilbud. I demensomsorg-tilbudet er Kongsberg opptatt av å få med frivillige, gjerne pensjonister. De som får tilbudet, har et vedtak om dag- og/eller aktivitetstilbud. Når de arrangerer fagdager i kommunen, inviteres tilbyderne til å delta.

Arbeidslaget i Kongsberg kommune, fra venstre Bente Anita Tømmerbakke, Erik Almhjell, Hege Askestad. Foto: Åge Bergquist.

Rammeavtalene kom i stand etter at de erfarte at anbud for hver bruker ble tungvint og lite effektivt for alle parter (bruker, kjøper og tilbyder). Rammeavtalen tar utgangspunkt i [standardavtalene for Inn på tunet som er utarbeidet av Stiftelsen Norsk Mat](#). I rammeavtalen velger kjøper leverandør og kan også ta inn nye leverandører under avtaleperioden. Kan avtale annen pris på en tjeneste. Avtalen forplikter ikke kommunen til å kjøpe tjenester i avtaleperioden. I tillegg er det mulig å revidere prislisten i perioden.

Konkurransesgrunnlaget som Kongsberg benytter består av:

- Rammeavtalen som regulerer forholdet mellom kjøper og leverandør
- Utarbeidet prisliste for de ulike tjenestene
- Egenerklæring HMS fra leverandøren (gården)
- Bestillingsavtale for hver bruker

Kongsberg benytter innkjøpsansvarlig i kommune for selve anbudsrunder. Anskaffelsen kommer innenfor konsesjonsforskriften. For Kongsberg kommune er Inn på tunet kommet for å bli som et tilbud til innbyggerne. De som får tilbudet må oppfylle vilkår for helse og omsorgsavlastning, eller ha en sakkyndig vurdering, slik at det er faglig begrunnet at tilbudet gis på gård. Elevene som får tilbudet, er fra mellomtrinnet til ungdomstrinnet. Kongsberg kjenner gårdene godt og kan derfor tilpasse tilbudet til det enkelte barnet ut ifra interesser mm.

Gruppearbeid og presentasjoner av pilotprosjektene

Etter innledningen fra Kongsberg kommune ble deltakerne delt inn i grupper. Hver gruppe hadde minimum én fra arbeidslaget i Kongsberg, slik at deltakerne kunne stille spørsmål og få mer inngående kunnskap om arbeidslaget og rammeavtalen mm. Gruppearbeidet ble avsluttet med at alle gruppene kort presenterte hva deres gruppe hadde diskutert.

Gruppearbeid med erfaringsutveksling mellom pilotprosjektene deltakere og arbeidslaget i Kongsberg kommune. Foto: Ingrid Roaldsen.

Da gruppearbeidet var avsluttet, var det pilotprosjektene tur til å bli presenterte. Kongsberg kommune hadde på forhånd ønsket å høre om de to pilotprosjektene og ikke minst hvilke erfaringer kommunene som deltar, så langt hadde gjort seg med tanke på Inn på tunet. Først ut var Nordland og prosjektleder Ingrid Roaldsen presenterte hovedtrekkene i prosjektet *Inn på tunet i Nordlandskommunene* med både fellestiltak og tiltak skreddersydd i hver av pilotkommunene; Hadsel, Meløy, Sortland og Vågan. Deretter presenterte Eirik Arntsen den faglige innretningen på prosjektet, som er rettet mot elever i grunnskolen, og viste til hvordan Inn på tunet kan kobles til Fagfornyelsen i grunnskolen. Videre fortalte Linn Sund om hvordan pilotprosjektet i Nordland vektlegger Inn på tunet som et forebyggende tiltak til barn og unge, og derigjennom koblingen til FNs Barnekonvensjon. Hver av pilotkommunene fikk deretter presentere kort erfaringene fra sin kommune.

Prosjektleder Hege Lunde Aae presenterte pilotprosjektet knyttet til demensomsorg som Statsforvalteren i Oslo og Viken gjennomfører. Flere av pilotkommunene som deltar i deres prosjekt var med på workshopen i Kongsberg og presenterte sine erfaringer. I Oslo og Viken gjennomføres pilotprosjektet i Lørenskog, Modum, Hemsedal og Vestre Aker bydel i Oslo. Lørenskog har pr. i dag ikke Inn på tunet, men har nå lagt ut anbud i Doffin. Modum fikk i 2020 et politisk vedtak om Inn på tunet og har gitt et tilbud til personer med demens fra januar 2022.

Prosjektlederne for pilotprosjektene, fra venstre Hege Lunde Aae, pilotprosjekt knyttet til demensomsorg og Ingrid Roaldsen, pilotprosjektet knyttet til elever i grunnskolen. Foto: Åge Bergquist.

Pilotkommunene i Nordland og i Oslo og Viken erfarer mange av de samme utfordringene knyttet til økonomi når kommunene skal kjøpe Inn på tunet, til tross for at målgruppene er ulike. Det faglige programmet i Kongsberg ble avsluttet med to fine presentasjoner fra Nordre Hvamb gård og Hamremoen gård, som begge har samarbeidet med Kongsberg kommune om et Inn på tunet-tilbud over mange år. Én ting som tilbyderne fremhevet var at en av fordelene med å ha en rammeavtale som gikk over flere år med kommunen, var at det da var lettere for dem å få investeringsmidler fra bl.a. Innovasjon Norge fordi de kunne vise til at de hadde langsiktige avtaler med kjøpere av Inn på tunet.

Dagen i Kongsberg ble avsluttet med felles middag på et av byens hoteller. Vi spaserte i samlet flokk til hotellet og oppfordret deltakerne til å sitte sammen med de som hadde fødselsdag i samme måned. På denne måten ønsket vi å oppnå at også middagen kunne bli en arena for erfaringsutveksling.

Studieturens tredje dag 6. april

Studieturens siste dag ble tilbrakt ute på to ulike gårder som har tilbud til barn og unge. I tillegg til å treffe tilbyderne og kjøperne av tjenestene, var vi også så heldige å møte elevene. Sistnevnte gjorde sterkt inntrykk på deltakerne på studieturen.

Grytebakke gård

På studieturens tredje dag var første stoppested [Grytebakke gård i Sande](#). Vi ble møtt av tilbyder Aslaug Bonden på tunet og fikk en introduksjon til tilbudene som gis på gården. Tilbudene er alt fra 3. klassebesøk og alternativ skoledag, til barnebursdag og fritidsgrupper. Grytebakke gård har alle typer dyr; dexter kyr, sau, geiter, hest, lama og en rekke smådyr og fugler. I tillegg har de utviklet en egen «Superskog» med grillhytte og bål plass som benyttes til barna som besøker gården. De har også åpen gård og julegård. I tillegg til Aslaug som er daglig leder og gårdeier, er det tre ansatte med pedagogisk utdanning som er tilknyttet gården. Grytebakke gård var en av de første godkjente Inn på tunet-gårdene i Norge tilbake i 2012.

Aslaug Bonden ønsker oss velkommen til Grytebakke gård. Foto: Åge Bergquist.

Drammen kommune kjøper tilbud til enkeltelever og skoleklasser. I tillegg gis det sommerskoletilbud til barn i Drammen. Fire kvelder i uka har gården støttekontakttilbud på ettermiddagstid. Grytebakke gård har også mulighet til å ta imot barnehager og andre grupper på bestilling. Deltakerne på studieturen fikk omvisning på gården og avsluttet i superskogen med kaffe rundt bålet. Her ble det anledning til stille spørsmål til Aslaug om tilbudene som gis på gården. I etterkant har noen av deltakerne sagt at de ønsker selv å utvikle et lignende tilbud med blant annet en superskog.

Superskogen har balanseløyper, zipline, sklier, pil og bue, luftgevær o.a. På gården har de også laget et gårdsmuseum som viser gjenstander og forteller om hvordan gårdslivet var før i forhold til i dag.

Tilbudet til barn og unge

I det allmennpedagogiske tilbudet til 3. klassingene besøker elevene dyrene og har undervisning om kyr, hester og geiter. Blant annet lærer elevene at man skal respektere dyrene. I tillegg benyttes gårdens grønnsakshage til å lære elevene om kretsløpet og hvordan planter vokser og gror. Ofte blir elevene delt i mindre grupper; slik at en gruppe er i gårdsmuseet og en annen er i smådyrfjøset, før man benytter. Avslutningsvis på en slik skoledag får elevene anledning til å utfolde seg i superskogen og være sammen med de dyrene de selv ønsker.

Fine skilt med informasjon om dyrene og aktivitetene på Grytebakke gård. Foto: Ingrid Roaldsen

Grytebakke gård tilbyr også et supplerende opplæringstilbud der man kobler teoretiske fag opp mot praktisk læring som har til hensikt å få elevene til å oppleve mestring og glede. Gården tar imot elever i grunn- og videregående skole. Elevene kan ha fulltids- eller deltids plass på gården. I samarbeid med skolen utvikles en egen individuell opplæringsplan, og man blir enig om skolen skal stille med eget personale. Aktiviteter som kan tilbys er turer i skogen, ekspedisjon i elva, elevene kan være med på jakt, de kan mekke på mekaniske kjøretøy i verkstedet eller lage ting i snekkerverkstedet. Gården tilbyr også mulighet for å øvelseskjøring for bil, lett motorsykkel og traktor.

Til venstre: Superskogen er et aktivitetsområde med grillhytte, klatretøy mm. på Grytebakke gård. Til høyre: deltakerne besøker gårdsmuseet. Foto: Ingrid Roaldsen.

Solberg gård

Studieturen siste besøkspunkt var Solberg gård i Lier. Her ble vi møtt ute på tunet av tilbyder Ingeborg Sylling og elevene på gården. I tillegg hadde Ingeborg invitert en annen Inn på tunet-tilbyder, Torill Helgerud. Som Ingeborg selv sa det, så er de to konkurrenter, men de liker best å samarbeide. Også Lier kommune var sammen med oss da vi besøkte gården og fortalte om et godt og langvarig samarbeid med både Solberg gård og med Helgerud gård. Gården har vært godkjent Inn på tunet-gård siden 2013 og har kjøttproduksjon i tillegg til at de har en rekke smådyr som høner, kaniner mm. Elevene viste oss blant annet de nyfødte kaninungene.

14

På Solberg gård fikk vi smake eplemost fra Helgerud gård som også er Inn på tunet-tilbyder og samarbeider med Solberg gård. I tillegg fikk vi se dagsplaner og annen dokumentasjon knyttet til tilbudet som gis på Solberg gård. Foto: Ingrid Roaldsen.

På Solberg gård hadde elevene forberedt en flott omvisning til oss og de presenterte selv noen av de aktivitetene som de gjør når de er på gården. Noen av guttene hadde laget en utstilling med en rekke plakater som beskrev oppgaver og utstyr som de brukte til dette arbeidet. Guttene tok oss også med på en liten omvisning og viste oss noe av det de har laget. Deretter møtte vi to av jentene på gården. De hadde snekret hagestoler og blomsterkasser. Sistnevnte hadde de laget i hemmelighet som en gave til Ingeborgs fødselsdag. Elevene fortalte om hvordan de hadde laget hagemøblene og blomsterkassene og hvilke verktøy de hadde benyttet osv. I tillegg var de åpne for at vi stilte spørsmål til dem. Vi spurte blant annet om hva som var det beste med å ha et tilbud på Solberg gård. De fortalte om utfordringer knyttet til konsentrasjon på skolen, som hadde sammenheng med bl.a. ADHD-diagnose. De fortalte hvordan skoledagen på gården gjorde at de kunne være mer fysisk aktiv, og ikke minst at de opplevde et fellesskap og hadde venner å være samme med.

Til venstre: Jentene på Solberg gård. Til høyre: Informasjon fra Lier kommune, Solberg gård og Helgerud gård. Foto: Åge Bergquist

For flere av deltakerne på studieturen var det følelsesmessig sterkt å høre historiene til disse elevene, samtidig som vi fikk et godt inntrykk av at et tilbud på en Inn på tunet-gård én til to dager i uka, kan utgjøre en forskjell for elevene. Besøket ble avsluttet med lunsj ute rundt bålpannen, hvor Lier kommune orienterte om samarbeidet med både Solberg gård og Helgerud gård.

Alle deltakerne på Solberg gård, inklusive elevene, Inn på tunet-tilbydere og kjøper fra Lier kommune. Foto: Åge Bergquist.

Alle besøkene som vi hadde på studieturen, ble avsluttet med at vi takket for oss og overrakk en gave med lokalmatprodukter fra Nordland.

Evaluering av studieturen

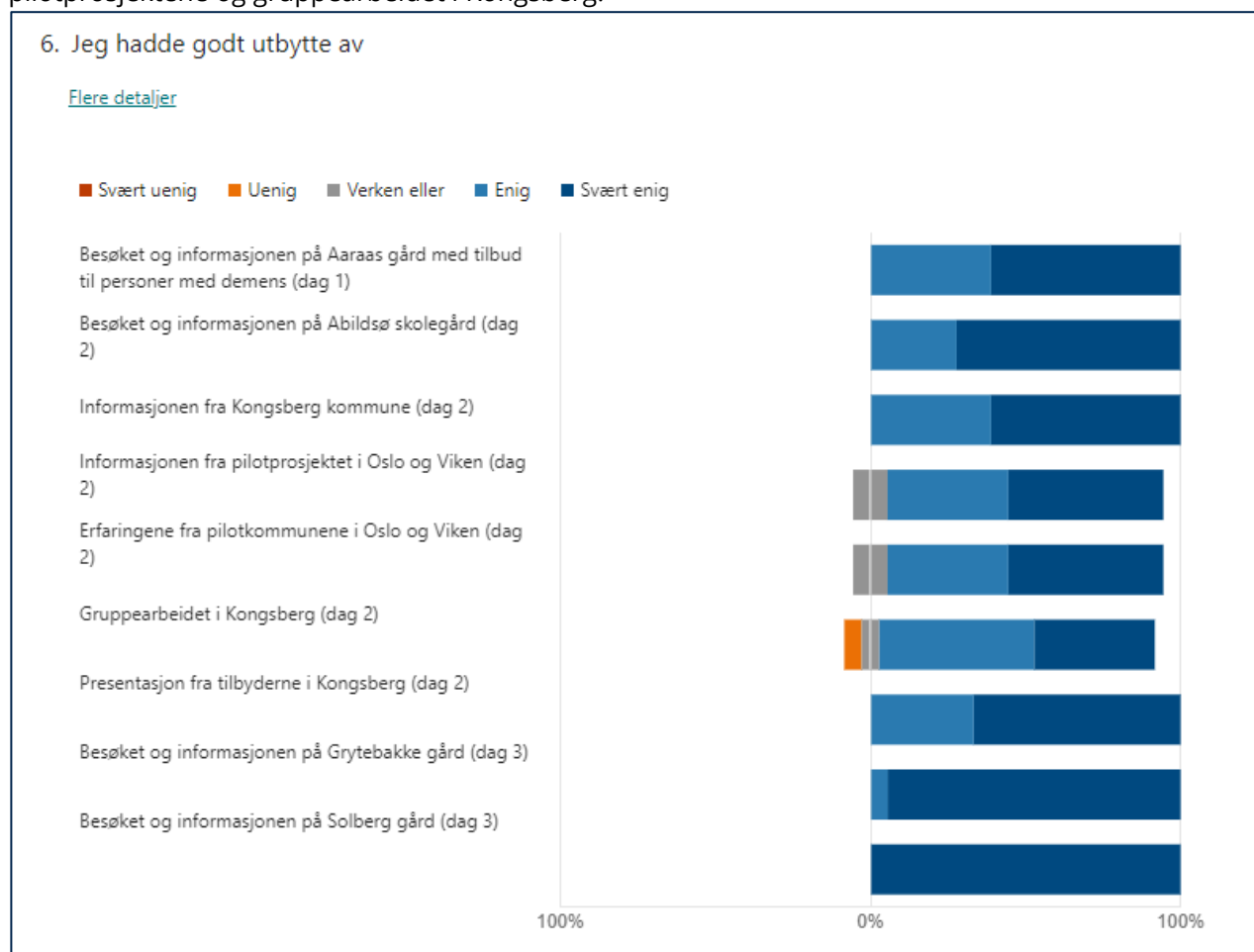
I etterkant av studieturen sendte vi et digitalt evalueringsskjema på e-post til alle deltakerne. Hensikten med evalueringen var å forbedre vårt arbeid, samt se om studieturen hadde bidratt til mer kunnskap om Inn på tunet og derigjennom øke sannsynligheten for at dette blir et tilbud i de enkeltes kommuner. Av 29 deltakere, var det 18 som svarte på evalueringen.

Deltakerne svarte at de var meget fornøyde med

1. studieturen totalt sett
2. studieturens lengde
3. studieturens praktiske organisering
4. reiseledelsen

16

Videre svarte alle at studieturen hadde bidratt til økt kunnskap om Inn på tunet. Deltakerne ble også bedt om å svare hvor godt utbytte de hadde av de enkelte besøkspunktene, samt med de ulike delen av programmet i Kongsberg. I figuren under vises det at de hadde minst utbytte av informasjonen om pilotprosjektene og gruppearbeidet i Kongsberg.

Figur 1 Utklipp fra spørreskjema

16 av 18 svarte at sannsynligheten for at de nå ønsket å tilby eller kjøpe Inn på tunet-tjenester var økt etter å ha deltatt på studieturen. Deltakerne ble spurt hva som må til for å øke sannsynligheten ytterligere og gav oss følgende svar:

- Politisk vilje
- Politisk forankring
- Økonomi / Penger / Økt budsjett
- At det er tilbydere i kommunen
- Kommunen må inngå avtaler med Inn på tunet-gårder

- Forutsigbarhet i avtaler
- Få mer hjelp til oppstartsprosessen
- Få gjennomført en god kost-nytte analyse av Inn på tunet vs. tradisjonelt kommunalt dagtilbud til personer med demens

Deltakerne oppgav også at de har fått utvidet sitt nettverk på studieturen og at målsettingen for å delta på turen var innfridd. Målsettingene de oppgav var i all hovedsak knyttet til å få mer kunnskap om Inn på tunet, og hvordan man praktisk organiserer et samarbeid mellom tilbyder og kjøper. De svarte også at studieturen var nyttig for det videre arbeidet deres med Inn på tunet. Avslutningsvis ble deltakerne gitt anledning til å komme med andre innspill enn det som var stilt spørsmål om. Deltakerne gav mye skryt til innholdet i programmet, gjennomføringen og reiselederne. I tillegg poengterte de at det var engasjerte reiseledere med god kunnskap om besøkspunktene og at de var dedikerte. Noen understreket også at det var veldig god stemning og positiv energi som bidra til en god opplevelse. Når det gjelder innspill, så ønsket én ytterligere informasjon om finansiering, og én annen syntes ikke hotellet var bra.

Oppsummering av erfaringene fra studieturen

Det var en stor gruppe som dro på studietur til Oslo og Viken for å lære mer om Inn på tunet. Med dertil mange reiseledere som hadde ulike oppgaver på turen, gikk gjennomføringen veldig bra. Vi hadde god hjelp i planleggingen av Statsforvalteren i Oslo og Viken, både til å kvalitetssikre besøkspunktene og for gjennomføringen av workshop i Kongsberg. Dette sørget for at vi fikk et variert program, men samtidig målrettet mot Inn på tunet-tilbud som gis til barn og unge.

Både evalueringen og det som vi erfarte på selve turen, viser at målsettingen om å øke kunnskapen om Inn på tunet ble nådd. I tillegg var jo mange av deltakerne kjente for hverandre fra før, ettersom de alle er en del av det nasjonale pilotprosjektet som gjennomføres i Nordland, selv om de riktignok ikke har møttes fysisk tidligere. Dette bidro nok også til ytterligere nettverksbygging og til en god stemning blant deltakerne. I etterkant av erfaringsturen, har vi fått tilbakemeldinger om at flere av pilotkommunene har brukt erfaringene og nettverket som de fikk, til å jobbe videre med Inn på tunet i sin kommune.

En av tilbakemeldingene var at hotellet i Drammen der vi overnattet ikke var særlig bra. Blant annet var det dårlig renhold, lite betjening og maur på frokostbordene. Denne tilbakemeldingen er gitt til hotellet. Avslutningsvis vil vi gi honnør til pilotkommunene som hadde gjort en god jobb med å rekruttere deltakere til studieturen som kan bidra til at Inn på tunet blir et tilbud i de respektive kommunene. I tillegg bidro pilotkommunene med å dele egne erfaringer på flere av besøkspunktene.

Vedlegg

Vedlegg 1 Invitasjon og program til erfaringstur

18

Studietur for pilotkommunene i *Inn på tunet i Nordlandskommunene*

4.-6. april 2022

Oslo og Viken

Statsforvalteren i Nordland

Ingrid Roaldsen

fmnoiro@statsforvalteren.no

41 55 96 43

Velkommen på studietur!

Statsforvalteren i Nordland ved prosjektgruppa for Inn på tunet, inviterer pilotkommunene; Hadsel, Meløy, Sortland og Vågan som deltar i det nasjonale Inn på tunet-løftet til å bli med på studietur. Hensikten med studieturen er å besøke andre kommuner som bruker Inn på tunet som en del av sitt tjenestetilbud til innbyggerne. Etersom vårt pilotprosjekt i Nordland retter seg mot elever i grunnskolen, vil vi besøke kommuner som jobber spesielt med tilbud til barn og unge. Likevel er det slik at mange Inn på tunet-gårder også har tilbud til andre brukergrupper, slik at vi også blir å lære om tilbud som gis til andre grupper enn barn og unge. Å delta på studietur gir god innsikt i hvordan andre kommuner jobber med Inn på tunet og du vil få besøke ulike Inn på tunet-tilbud. I tillegg vil deltakelse på studietur være nyttig for å bygge nettverk med de øvrige deltakerne i pilotprosjektet i Nordland, samt med andre som vi møter.

Dag 1

Studieturens første dag vil starte på Gardermoen og vi vil så dra å besøke [Aaraas gård](#) som har etablert et Inn på tunet-tilbud til personer med demens. Aaraas gård selger tjenester til både Nittedal og Lillestrøm kommune. Fra Aaraas gård, drar vi videre til [Abildsø gård](#) i Oslo. Abildsø gård har som målsetting å bidra til at barn og ungdom fullfører obligatorisk skolegang, samt forebygge sosial eksklusjon og legge til rette for yrkesopplæring og arbeidsliv.

Dag 2

Pilotkommunene har spesifikt ønsket å besøke Kongsberg kommune som tidligere har holdt foredrag for oss om hvordan de har organisert sitt Inn på tunet-arbeid som et tverrfaglig arbeidslag i kommunen. Det er derfor satt av en hel dag i Kongsberg, der vi sammen med pilotkommunene fra Oslo og Viken som har et prosjekt knyttet til personer med demens, skal få lære av Kongsberg. Dette betyr at deltakerne fra pilotkommunene i Nordland også vil

kunne utveksle erfaringer med [pilotkommunene i Oslo og Viken](#). Kongsberg kommune har satt av store deler av dagen til å møte oss, og vi vil både få høre hvordan de jobber med Inn på tunet i kommunen, samt møte flere av Inn på tunet-tilbyderne som de samarbeider med. Vi legger opp både til felles informasjon og mulighet for erfaringsutvekslinger i mindre grupper. Dagen vil avsluttes med felles middag med pilotkommunene i Oslo og Viken, og evt. deltakere fra Kongsberg kommune.

Dag 3

Studieturens tredje og siste dag, vil være i Sande kommune og Lier kommune. Vi starter dagen hos [Grytebakke gård](#) i Sande som har et mangfoldig tilbud til barn og unge. Turen går videre til [Solberg gård](#) i Lier. Hos tilbyder Ingeborg Sylling vil vi få møte elever som er på besøk denne dagen, i tillegg til at vi også møter Lier kommune som kjøper tjenester til barn og unge. Studieturen avsluttes på Gardermoen.

Detaljert program er vedlagt. Vi gjør oppmerksom på at endringer kan forekomme.

Praktisk informasjon

Målgruppe og antall deltakere

Hver pilotkommune kan ha med inntil 7 deltakere hver. Dette skal primært være de som er involverte i pilotprosjektets arbeid. Dette kan være prosjektledelse, ansatte på landbrukskontoret, oppvekstkontoret, lærere, rektor og beslutningstakere i kommunen. I tillegg godkjente tilbydere av Inn på tunet og/eller gårdbrukere som har en intensjon om å starte godkjenningsprosessen. Utvelgelsen av de 7 som kan delta, vil bli foretatt av Statsforvalteren i samråd med kommunens prosjektledelse. Skulle en kommune ikke ha med seg 7 personer, vil en annen kommune få med flere deltakere.

Bestilling av reise og opphold

Studieturen vil starte og avsluttes på Gardermoen. Deltakerne bestiller derfor selv flyreise og sender reiseregning til sin kommune, som så sender faktura på reisekostnadene til Statsforvalteren. Fakturaen skal sendes elektronisk som EHF, og skal merkes med 2180IRO, Inn på tunet. Statsforvalteren ordner det øvrige knyttet til å bestille overnatting, leie buss som vi har på turen, samt sørger for bespisning.

Følgende kostnader dekkes

Pilotprosjektet vil dekke flybillett til og fra Gardermoen. Øvrige reisekostnader utover dette må dekkes av den enkelte. I og med at pilotprosjektet skal dekke flybillettene til deltakerne, må Statsforvalterens reisepolicy følges, dvs. at man bestiller flybillett til lavest tilgjengelige pris på reisetidspunktet.

Følgende måltider inngår i turen og dekkes av pilotprosjektet:

- Dag 1: Lunsj, kaffe og noe å bite i, samt middag.
- Dag 2: Frokost, lunsj og middag
- Dag 3: Frokost og lunsj

Behov utover dette må den enkelte ordne selv. Drikke utover kaffe, te og vann, må dekkes av den enkelte deltaker.

Påmelding

Det er kort påmeldingsfrist, men pilotkommunene har allerede fått beskjed om når tid studieturen skal være og har allerede begynt å rekruttere deltakere. Vi gjør oppmerksom på at påmeldingen er bindende og kostnader vil bli fakturert deltakere som melder avbud.

Påmelding på e-post til fmnoiro@statsforvalteren.no med følgende informasjon:

- Navn
- Telefon
- E-post
- Allergier
- Hvem man evt. skal dele rom med
- Kommune
- Arbeidssted

20

Påmeldingsfrist mandag 14. mars kl. 12:00

Reiseledelse

Statsforvalteren i Nordland ved to eller flere fra prosjektgruppen for Inn på tunet vil være reiseledelse på turen.

Dato Tema og foredragsholder

4. april

- 12:45 Vi møtes på Gardermoen
- Oppmøtested på «Meeting-point» i ankomsthallen. Se vedlagte kart
- 13:00 Avgang med buss fra Gardermoen
- 13:30 Ankomst Aaraas gård
- Vi møter Inn på tunet-tilbyder Margrethe Henden og får høre om tilbudet som gis til personer med demens. Aaraas gård samarbeider med både Lillestrøm og Nittedal kommune. Vi vil også få omvisning på gården samtidig som brukere av tilbudet er der. Det blir servert lunsj.
- 15:00 Avgang Aaraas gård
- 15:30 Ankomst Abildsø gård
- Vi møter Asgeir Føyen og kolleger ved Abildsø gård utenfor Oslo. Her vil vi fortelle litt om vårt arbeid med pilotprosjektet i Nordland og Abildsø gård vil fortelle om det tilbudet de gir til elever i grunnskolen i Oslo. Abildsø gård ønsker at tilbudet skal gis til elevene som en integrert del av den ordinære undervisningen én gang pr. uke. Erfaringene deres er at måten de organiserer tilbudet, kan bidra til å forhindre frafall i videregående skole. På Abildsø gård får vi servert middag ca. kl. 17. På Abildsø gård skal vi få omvisning og lære om tilbudet de gir til barn og unge. I tillegg ønsker de at vi forteller om vårt arbeid.
- 19:00 Avgang Abildsø gård
- 19:45 Ankomst overnattingssted hotell Union Brygge i Drammen

5. april**Kongsberg**

09:45 Avgang overnattingssted

10:30 Ankomst Kongsberg kommune

I Kongsberg møter vi deltakere fra pilotprosjektet til Oslo og Viken og sammen skal vi høre om Kongsberg kommunes arbeid med Inn på tunet.

11:00 **Informasjon og workshop med Kongsberg kommune**

11:00 Kongsberg kommunes Inn på tunet-arbeidslag informerer om sitt arbeid

12:00 Lunsj

13:00 Gruppearbeid

Gruppearbeid på tvers av fylkene sammen med deltakerne fra Kongsberg.

13:45 Presentasjon av de nasjonale pilotprosjektene knyttet til demensomsorg (Oslo og Viken) og til grunnskole (Nordland)

14:45 Kaffepause med uformell erfaringsutveksling

15:15 Nordre Hvamb og Hamremoen gård presenterer hvordan de samarbeider med Kongsberg kommune om Inn på tunet-tilbud

16:15 Vi spaserer sammen til Grand hotell der vi skal spise middag.

17:00 Middag

3- retters middag på Grand Hotell sammen med arbeidslaget i Kongsberg og deltakerne fra pilotprosjektet i Oslo og Viken.

19:30 Avgang til overnattingssted hotell Union Brygge i Drammen

6. april

Sande og Lier

08:00

Avgang overnattingssted hotell Union Brygge i Drammen

Avgang med buss. Husk å sjekke ut og ta med bagasje o.a.

08:30

Ankomst Grytebakke gård i Sande

Vi møter Aslaug Bonden som har hatt Inn på tunet på Grytebakke gård i mange år. Aslaug har hatt samarbeid med ulike kommuner, hovedsakelig om tilbud til barn og unge. På Grytebakke gård har de Inn på tunet-tilbud hele uka, også på kveldstid. Vi vil få høre hennes erfaringer som Inn på tunet-tilbyder, få omvisning på gården og vi vil være der når elevene ankommer kl. 10.

10:30

Avgang Grytebakke gård

11:30

Ankomst Solberg gård i Lier

På Solberg gård vil vi treffe Inn på tunet-tilbyder Ingeborg Sylling og samarbeidspartneren i Lier kommune som kjøper tjenester av Solberg gård. Vi vil få høre om samarbeidet de har om å gi et tilbud til elever i ungdomsskolen. Elevene er på gården når vi er der, og forhåpentligvis vil vi også få høre elevenes erfaringer med å være på Solberg gård. Vi får servert lunsj. *Merk at dersom vi blir mange deltakere, så må vi være utendørs, da de ikke har store nok lokaler innendørs for å ta imot oss. Viktig å ha på eller med varme klær.*

13:00

Avgang Solberg gård

14:30

Ankomst Oslo lufthavn Gardermoen

Studieturen avsluttes på Gardermoen.

Ekstra tilbud

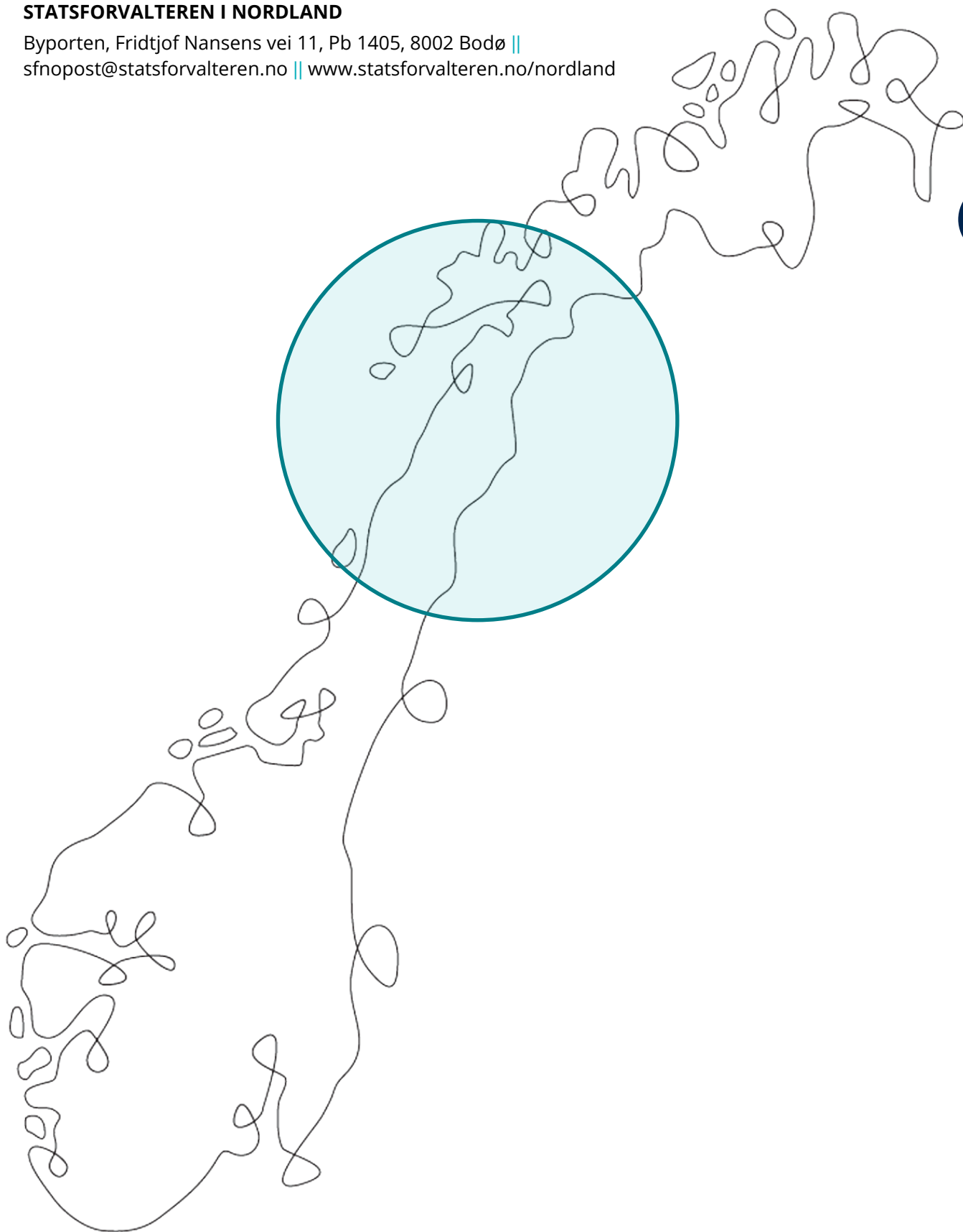
Statsforvalteren i Oslo og Viken arrangerer en [fagsamling for Inn på tunet-tilbydere innen demensomsorg 6. april kl. 15:00 på Aaraas gård](#). Deltakere på studieturen som ønsker det, kan delta på dette i forlengelse av studieturen. Merk at dette ikke er en del av studieturen og at reiseledelsen ikke vil delta. Aaraas gård ligger kun 20 minutter fra Gardermoen, så det er enkelt å komme seg fra Aaraas gård til flyplassen. [Du melder deg på via nettsiden til Statsforvalteren i Oslo og Viken.](#)

24

Merk at endringer kan forekomme!

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Byporten, Fridtjof Nansens vei 11, Pb 1405, 8002 Bodø ||
sfnopost@statsforvalteren.no || www.statsforvalteren.no/nordland

STATSFORVALTEREN I NORDLAND

Fridtjof Nansens vei 11, Pb 1405, 8002 Bodø || sfnopost@statsforvalteren.no || www.statsforvalteren.no/nordland

